
***ВИКОРИСТАННЯ
ПАРОНІМІВ***

Пароніми — слова, досить близькі за звуковим складом і звучанням, але різні за значенням:

білити (робити білим, покриваючи розчином крейди, вапна, доводити до білого кольору) і **біліти** (ставати білим, блідим, виділятися білим кольором);

сильний (який має велику фізичну силу) і **силовий** (який виробляє або передає енергію для виконання відповідних робіт);

громадський (не державний, не службовий, добровільний, стосується всього населення або колективу) і **громадянський** (такий, що має стосунок до людини як громадянина);

мальовничий (який милує око, гарний, привабливий) і *малярський* (похідний прикметник від слова «маляр»);

нагода (випадок, здебільшого сприятливий, або випадок, що зумовив якусь дію) і *пригода* (вказує на якусь подію чи лихо);

адрес (урочисте, переважно ювілейне привітання) і *адреса* (місце проживання людини чи розташування установи);

страва (те, що їдять, вживають для харчування) і *справа* (робота, заняття людини, пов'язані з розумовим чи фізичним напруженням, громадськими обов'язками);

дружний (пов'язаний взаємною прихильністю, згодою, довірою, відданістю, той, який має спільні інтереси з іншими) *і*
дружній (приятельський, доброзичливий, дружелюбний);

частувати (щиро і радо запрошувати, пригощати кого-небудь якоюсь стравою, напоями) *і* *гартувати* (виховувати моральну і фізичну стійкість у боротьбі з труднощами);

місто (великий населений пункт, місцевість) *і* *місце* (певна площа, яка може бути зайнята ким-небудь, чим-небудь).

Часто пароніми мають один корінь, а різняться лише суфіксом, префіксом чи закінченням. Незначна відмінність у вимові призводить до помилок, тому варто приділяти увагу вживанню малознайомих слів, додатково перевіряючи їхнє тлумачення.

За звуковим складом пароніми бувають:

= однокореневі — відрізняються лише суфіксами або префіксами:

дільниця «адміністративно-територіальна або виробнича одиниця» — ділянка «земельна площа», «сфера діяльності»;

зв'язаний «з'єднаний вузлом», «скріплений за допомогою мотузка, ланцюга» — пов'язаний «закріплений», «поєднаний чимось спільним»;

ефектний «вражаючий» — ефективний «з позитивними наслідками» — дефектний «зіпсований, з дефектом» — дефективний «ненормальний», «із психічними або фізичними вадами»;

вникати «намагатися зрозуміти суть чого-небудь» — уникати «прагнути бути осторонь чого-небудь»;

= синонімічні: повідь — повінь, крапля — капля, привабливий — принадливий, хиткий — хибкий, плоский — плаский, барабанити — тарабанити, линути — ринути, притаїтися — причаїтися, рипіти — скрипіти;

= антонімічні: лепський — кепський, прогрес — регрес, експорт — імпорт, еміграція — імміграція, густо — пусто;

= семантично близькі: крикливий — кричущий, церемонний «манірний, проханий» — церемоніальний «урочистий, за певним розпорядком», цегельний — цегляний, ніготь — кіготь, м'язи — в'язи, кіш «кошик» — ківш «черпак», кристал — кришталь;

= семантично різні: газ — гас, глуз — глузд, орден — ордер, дипломат — дипломант, ефект — афект.

За місцем звукової відмінності розрізняють пароніми, в яких звукова відмінність можлива:

– на початку слова:

виклик – заклик – поклик, афективний – ефективний;

– всередині слова:

лірик – лірник, розбещений – розпещений;

– в кінці слова:

мимохідь – мимохіть, рейд – рейс.

Варто пам'ятати, що звукова, а іноді й значеннєва
близькість паронімів може призвести до

сплутування їх:

незгоди (відсутність взаєморозуміння,
розбіжність у поглядах) і **знегоди** (нещастя,
труднощі);

факт (подія, явище) і **фактор** (умова, причина);

уява (здатність уявляти) і **уявлення** (розуміння,
поняття);

зумовити (спричинити) і **обумовити** (зробити
застереження)

КОМПЛІМЕНТ (приємні, люб'язні слова, похвала, лестощі) - **КОМПЛЕМЕНТ** (білкова речовина сироватки крові людини й тварини типу ферментів);

ТРИВКИЙ (якого важко зіпсувати, зруйнувати, зламати, розбити, порвати; міцний, стійкий, витривалий /тривке дерево, тривка опора, тривке щастя) - **ТРИВНИЙ** (який добре вгамовує голод; поживний, ситний /тривна страва);

Дехто не розрізняє функцій прикметників
дощовий і **дощовитий**.

Однак *дощовий* є відносним прикметником до іменника *дощ*. Закономірні словосполучення:
дощові краплини, дощові хмари, дощові потоки,

*але дощовитий день, дощовитий рік,
дощовита погода, дощовита весна.*

ЯЛОВИЙ і ЯЛОВИЧИЙ.

- Однак прикметник *яловий* має такі значення: 1).
Який не дає приплоду / *ялова корова*; 2).
Неродючий / *ялова земля*;
- 3). Пустий, безпредметний, нікому не потрібний /
ялові поради;
- 3). Виготовлений із шкіри великої рогатої
худоби / *ялові чоботи*,
але *шніцель із яловичини*.

Різниця між словом **дотеп** і **дотепність** полягає у тому, що **дотеп** - це кмітливий, влучний вислів із сатиричним або гумористичним відтінком, а ще здатність причепурити думку у вигляді гострих чи смішних фраз.

А **дотепність** - витонченість думки, виразність і точність у передаванні суті чогось.

надягнути (натягувати, насувати, накладати одяг на кого-, що-небудь)- **одягнути** (покривати себе чим-небудь з одягу);

музичний (виражений, здійснюваний засобами музики)- **музикальний** (який тонко розуміє, мелодійний);

чисельний (виражений у якій-небудь кількості; кількісний)- **численний** (який складається з великої кількості кого-, чого-небудь)

Явище паронімії вимагає точного знання значень і адекватного вживання слів. Незначна відмінність між двома словами приводить до помилок, зокрема до неправильної заміни одного слова іншим. Отже, при використанні паронімів слід звертатися до відповідних тлумачних словників з метою уточнення значення, правопису і вимови потрібного слова. Уміння розрізняти патронімічні слова і правильно вживати їх у мовленні - неодмінний складник культури мови.

***ВИКОРИСТАННЯ
ПАРОНІМІВ***